

dr hab. Anna Fabrello

Gdańsk, 10.09.2022 r.

Akademia Muzyczna

im. Stanisława Moniuszki

w Gdańsku

a.fabrello@amuz.gda.pl

Recenzja Pracy Doktorskiej Pani Yilin Zhang

Zleceniodawca recenzji

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie

Ocena przedstawionej pracy doktorskiej

Praca doktorska Pani Yilin Zhang pt. „Studium porównawcze wizerunków kobiet w chińskich i zachodnich operach na przykładzie Huniu w operze Guo Wenjinga *Rikszarz* i Mimi w operze Pucciniego *Cyganeria*”, składa się z dzieła artystycznego, zarejestrowanego na płycie CD oraz części opisowej przedstawionej w formie papierowej. Wskazane dzieło artystyczne zawiera materiał audio na którym znajdują się następujące utwory:

Giacomo Puccini opera *La Bohème*

1. Duet: *Chi è la? Scusi* wyk. Zhang Yilin, Yin Shenglin
2. Aria: *Si, mi chiamano Mimì*
3. Duet: *O soave fanciulla* wyk. Zhang Yilin, Yin Shenglin
4. Duet: *Mimi?! Speravo di trovarvi qui* wyk. Zhang Yilin, Ryszard Cieśla
5. Aria: *Donde lieta usci*
6. Duet: *Sono andati?* Wyk. Zhang Yilin, Yin Shenglin

Guo Wenjing opera The Rickshaw boy

1. Duet of Huniu and Little Fuzi wyk. Zhan Yilin, Xue Wenjing
2. Aria Death to Huniu

Pianista Krzysztof Trzaskowski

Realizator nagrania: Ewa Lasocka

„Muzyka to uniwersalny język ludzkości”
Henry Wadsworth Longfellow

Zestawiając dwie opery z różnych kręgów muzyki, europejskiej i chińskiej, Doktorantka dokonała analizy porównawczej dwóch bohaterek, zróżnicowanych zarówno pod względem historycznym, kulturowym, jak również dramaturgicznym.

W pierwszym rozdziale przybliżono sylwetkę Giacomo Pucciniego, przedstawiono dzieła operowe kompozytora ze szczególnym uwzględnieniem sylwetek kobiet w jego operach. Doktorantka zwraca uwagę na innowacyjny sposób prowadzenia postaci kobiecych w dziełach Pucciniego. Jego protagonistki charakteryzuje złożoność postaci i niekiedy wewnętrzna przemiana osobowości bohaterek.

Opisując okoliczności powstania opery *Cyganeria*, Autorka zwraca uwagę na fascynację Pucciniego powieścią Henriego Murgera pt. „Sceny z życia cyganerii”. Ta z pozoru beztraska opowieść o grupie przyjaciół mieszkających na paryskim Montmartrze odniosła wielki sukces. Na jej kanwie powstała nie tylko jedna z najsłynniejszych oper Pucciniego, ale również sztuka teatralna pod tym samym tytułem. Za końcowy efekt libretta odpowiedzialni byli Luigi Illica i Giuseppe Giacosa. Doktorantka podkreśla znaczącą rolę samego kompozytora na efekt końcowy libretta.

W kolejnym rozdziale analogicznie przedstawiono sylwetkę współczesnego kompozytora Guo Wenjing. Ten uznany chiński kompozytor doceniany nie tylko w Chinach, ale również w innych krajach ma również związek z Polską. Guo Wenjing miał zaszczyt pobierać nauki technik współczesnych kompozycji u samego mistrza Krzysztofa Pendereckiego. Libretto opery *Rikszarz* powstało na podstawie powieści Lao She o tym samym tytule. Podobnie jak

Sceny z życia cyganerii Murgera, powieść Lao She była adaptacją sztuki teatralnej, ale również filmu czy nawet serialu. Realistyczny opis życia chińskiej klasy robotniczej w sposób ironiczny i niekiedy cyniczny miał zapewne duży wpływ na popularność powieści, która została przetłumaczona na 30 języków. Doktorantka wskazuje na istotne elementy towarzyszące powstaniu opery Guo Wenjinga. Opera *Rikszarz* powstała bowiem w 115 rocznicę urodzin pisarza Lao She, była również pierwszą operą Teatru Narodowego w Pekinie, która powstała na kanwie wybitnego dzieła współczesnej literatury chińskiej. Rozdział ten wieńczy opis charakterystyki głównych bohaterów opery *Rikszarz* oraz opis libretta.

W kolejnym rozdziale znajduje się opis podobieństw i różnic bohaterek omawianych w pracy. Doktorantka zwraca uwagę na rozbieżność charakterystyki postaci Mimi. W powieści Murgera określana jest przez Rodolfo jako „*gwałtowna burza w spokojny dzień*” czy nieco bardziej dobitnie „*być może tylko fizjolog byłby w stanie dostrzec jej głęboko skrywany egoizm i skrajną oziębłość*”. W operze Pucciniego ukazano Mimi jako postać eteryczną, powabną i szlachetną. Zabieg ten był zapewne celowy, aby uwypuklić różnice między głównymi bohaterkami *Cyganerii*, Mimi i Musettą. Pani Yilin Zhang w obrazowy sposób przedstawia charakterystykę partii orkiestry, przeplatając opisem nastroju bohaterki z punktu prowadzenia postaci wedle gry aktorskiej. Szczególnie charakterystyczne momenty partii Mimi ukazane są wraz z przykładami nutowymi i ich objaśnieniem. Autorka zwraca szczególną uwagę na „odmalowanie” napięcia w poszczególnych momentach opery przy wyeksponowaniu poszczególnej grupy instrumentów w partii orkiestry. Zwraca również uwagę na powtarzający motyw z pierwszej arii Mimi „*Si, mi chiamano Mimi*” w momentach ukazanego cierpienia, odrzucenia czy wreszcie choroby głównej bohaterki. Efekt ten ma za zadanie podkreślenie i uwypuklenie dramatyzmu danej chwili. Opisując studium postaci Mimi, Autorka dokonuje ciekawej klasyfikacji na trzy obrazy, są nimi *Nieśmiałość, Prostota i naiwność w miłości, Ustępliwość i wyrozumiałość* oraz *Tragizm*.

Podobnie jak w przypadku opisu postaci Mimi, Doktorantka przedstawia charakterystykę postaci Huniu z opery *Rikszarz*. Odnosi się do różnic w przypadku opisu postaci w powieści oraz pokazuje ostateczny kształt libretta. W przypadku opisu tej bohaterki, Doktorantka również dokonuje podziału na dwa obrazy, nazywając je: *Porywczność, wyrachowanie, brutalność i buntowniczność* oraz *Ślepe zauroczenie i tragizm*.

Pomimo wielu różnic i kontrastów między omawianymi bohaterkami, struktura dramatyczna postaci jest w obu operach podobna. Rozdział trzeci kończy zestawienie cech wspólnych oraz różnic, wyszczególnionych przez Doktorantkę.

Rozdział czwarty, najbardziej obszerny stanowi analiza muzyczna wybranych fragmentów z oper *Cyganeria* oraz *Rikszarz*. Pani Yilin Zhang bardzo wnikliwie dokonuje opisu tego obszaru. Kanwą dla tych rozważań jest kontekst dramaturgiczny. Interpretacja w tym rozdziale dotyczy również analizy wykonawczej. Doktorantka zwraca uwagę na techniczne aspekty, stylistykę, ale przede wszystkim na oznaczenia dynamiczne, agogiczne i artykulacyjne.

W ostatnim rozdziale znajduje się opis wybranych chińskich inscenizacji opery *Cyganeria* oraz inscenizacji opery *Rikszarz*, które miały miejsce zarówno w Chinach jak i poza granicami Azji. Dokonując wyboru realizacji opery Pucciniego w Chinach, Doktorantka świadomie wskazała jedno z ważniejszych przedstawień, którym było wystawienie na IV Międzynarodowym Festiwalu Muzycznym w Szanghaju w 2002 roku. Poza imponującą scenografią, kostiumami i produkcją na bardzo wysokim poziomie, istotnym był fakt udziału międzynarodowej obsady. Na jednej scenie wystąpili artyści z Chin, Włoch, Stanów Zjednoczonych, Francji, Polski i Hongkongu.

Ocena dzieła artystycznego

Pani Yilin Zhang dysponuje sopranem lirycznym o pięknym, aksamitnym zabarwieniu. Dzięki wyrównanej skali głosu brzmi dźwięcznie i pewnie, zarówno w wysokim jak i niskim rejestrze. Na uwagę zasługuje fakt, iż Doktorantka z dużą ekspresją i jednocześnie wrażliwością ukazuje emocjonalną stronę partii Mimi. Każde jej wejście niesie za sobą pokłady namiętności i czułości, nie zapomina przy tym o pięknym frazowaniu i stylowym śpiewie. Szczególne wrażenie zrobił na mnie duet „*Mimi, speravo di trovarvi qui*”, w którym Pani Yilin Zhang pokazała bardzo dobry warsztat wokalny i swoje niezwykle bogate wnętrze. Szczególnie piękne i przejmujące są tu wysokie dźwięki, przekaz Artystki jest sugestywny a każda fraza przemyślana i prawdziwa. Doktorantka znakomicie dialoguje z partnerami scenicznymi, słuchacz zostaje przeniesiony na deski opery gdzie odbywa się spektakl *Cyganeria* Giacomo Pucciniego.

Podobnie jest w przypadku utworów z opery *Rikszarz*, to co uderza najbardziej to mocna strona emocjonalna. Pani Yilin Zhang znowu jawi się jako świadoma artystka, która potrafi doskonale wprowadzić słuchacza w stan hipnozy muzycznej. Jest to zapewne spowodowane bardzo dobrym warsztatem wokalnym i swobodą wypowiedzi muzycznej. Szczególnie jest to widoczne w duecie Huniu i Little Fuzi, gdzie śpiewaczki „przenikają” między frazami i pięknie dialogują a podkreślenie konfliktu między bohaterkami widoczne jest głównie w dysonansowym brzmieniu akompaniamentu. Efekt ten wpływa na podkreślenie

wewnętrznego konfliktu bohaterek i jednocześnie porusza słuchacza. Warto wspomnieć o ważnej roli pianisty w osobie pana Krzysztofa Trzaskowskiego. Artysta z dużą finezją realizuje partię orkiestry opery *Cyganeria*, zarówno w lirycznych ariach Mimi jak również w emocjonalnych duetach, każda fraza jest przemyślana i inspirująca. Podobnie wygląda sytuacja przy realizacji akompaniamentu opery *Rikszarz*. Nie można przejść obojętnie obok gry pianisty, jego wysublimowane dźwięki doskonale towarzyszą subtelnym głosom sopranistek.

Konkluzja

Pani Yilin Zhang poddała analizie kobiece postaci z diametralnie różnych oper, podjęła się próby zestawienia bohaterek z nizin społecznych, o skrajnie odmiennych charakterach i różnej osobowości. Zetknięcie tych dwóch światów ukazały wspólnotę w uniwersalnym języku, języku ukazującym głębokie treści. Poszukiwania Doktorantki w zakresie korelacji konstrukcji dramatycznej, ekspresji czy techniki wokalne dały podwaliny do stworzenia dzieła artystycznego, które charakteryzuje świadoma interpretacja, ekspresyjność i przemyślana kreacja postaci. Dodatkowo ważnym elementem jest ukazanie nieznanego na rynku polskim dzieła Guo Wenjinga *Rikszarz*. Ta niezwykle piękna i przejmująca opera być może będzie inspiracją dla poszukiwań i odkrywania innych kompozycji Wenjinga. Przedstawiona analiza warstwy muzycznej i tekstowej oraz dogłębne poszukiwania Doktorantki świadczą o znajomości zasad pracy naukowej jak również o umiejętności prowadzenia pracy artystycznej i naukowej.

Niniejszym stwierdzam, że Pani Yilin Zhang rozwiązała założone w pracy zagadnienia i spełniła wymagania ustawy. Przedstawioną do oceny pracę doktorską przyjmuję i wnioskuję do dalszego procedowania.

dr hab. Anna Fabrello